

УДК 343.546

Сергій Миколайович ГУСАРОВ,

*доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений
юрист України,
професор кафедри адміністративного права і процесу
факультету № 3 (превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8136-0694>;*

В'ячеслав Валерійович МАРКОВ,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
декан факультету № 4 (кіберполіції)
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2024-657X>*

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВІДКРИТИХ РЕЄСТРІВ СЕКСУАЛЬНИХ ЗЛОЧИНЦІВ ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ПРОТИДІЇ СЕКСУАЛЬНИМ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ДІТЕЙ

Виявлення фактів насильства над дітьми, наприклад, навмисний фізичний або психологічний тиск на дитину викликають у суспільстві більший резонанс, ніж поширення інформації про насильство над дорослими, адже дотримання прав дітей є найважливішим завданням цивілізованого суспільства.

Саме діти, які є носіями підвищеної особистої віктимності, порівняно з іншими жертвами злочинів, мають найменші можливості захисту своїх прав і особистої недоторканності.

В останні роки в Україні все більше реєструється сексуальних злочинів, жертвами яких стають діти. За даними Національної поліції України, таких злочинів у 2018 р. зареєстровано більше у порівнянні з 2017 р. і більше справ, направлених до суду [1]. Станом на листопад 2017 р. в Україні було зареєстровано понад 4300 кримінальних проваджень щодо 4700 дітей, які стали жертвами сексуального насильства. Також було виявлено 164 факти звалтувань дітей або насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним шляхом. При цьому у 2017 р. діти частіше зверталися до поліції щодо фактів сексуального насильства чи сексуальної експлуатації стосовно них, ніж у 2016 р. [2]. За перші 6 місяців 2018 р. в Україні зареєстровано 116 кримінальних правопорушень за розбещення (ст. 156 ККУ) 135 дітей [3].

Із зростанням кількості комунікативних зв'язків через мережу Інтернет «педофіли» більш «впевнено почали себе почувати». Вони знаходять в Інтернеті об'єкти для «полювання», створюють групи за інтересами, обмінюються протиправним контентом (наприклад, методичними вказівками щодо того, як познайомитися із дитиною і

розбестити її) та думками щодо вчинення сексуальних злочинів проти дітей.

Сексуальні злочини є найбільш небезпечними видами кримінальних правопорушень, з якими громадяни вимушено стикаються в усьому світі. При цьому класичні методи протидії цьому негативному явищу вже не дають бажаних результатів. Висока латентність таких злочинів, їх суспільна небезпека зумовлюють необхідність прийняття «жорстких рішень», спрямованих на припинення та запобігання цьому негативному явищу.

В деяких країнах світу існує практика обмеження особистих прав осіб, які вчинили сексуальні злочини проти дітей, окрім уже закріпленого в українському законодавстві запобіжного заходу щодо обов'язку носити електронний засіб контролю (електронний GPS-браслет), також за кордоном існує практика оприлюднення імен злочинців, які вчинили статеві злочини стосовно дітей.

Вбачається за необхідність, за аналогією із зарубіжною практикою, впровадження в Україні відкритих реєстрів інформації про осіб, які вчинили сексуальні злочини проти дітей.

В умовах необхідності неухильного забезпечення прав і свобод людини виникає потреба в обґрунтованому визначенні категорій осіб, інформація про яких потребує внесення до реєстру сексуальних злочинців.

До реєстру пропонується включати дані про осіб, які були засуджені або є підозрюваними чи обвинувачуваними у вчиненні наступних злочинів:

- торгівля дітьми для сексуальної експлуатації та порнобізнесу (ч. 2 та ч. 3 ст. 149 ККУ);
- розповсюдження порнографії серед дітей (ч. 2 та ч. 3 ст. 301 ККУ),
- розповсюдження та створення дитячої порнографії (ч. 4 та ч. 5 ст. 301 ККУ);
- організація дитячої проституції (ч. 3 та ч. 4 ст. 302 ККУ),
- зґвалтування дитини (ч. 3 та ч. 4 ст. 152 ККУ);
- задоволення статевої пристрасті неприродним способом щодо дитини (ч. 2 та ч. 3 ст. 153 ККУ);
- статеві зносини з дитиною (ч. 1 та ч. 2 ст. 155 ККУ);
- розбещення дітей (ч. 1 та ч. 2 ст. 156 ККУ).

При цьому пропонується:

1) відповідні записи повинні мати строковий характер. Закінчення строку існування запису в реєстрі, враховуючи діюче національне законодавство, можна прив'язати до моменту погашення чи зняття судимості за відповідний сексуальний злочин у встановленому законом порядку. Таким чином, держава надаватиме можливість щодо здійснення нагляду за злочинцем громаді, яка паралельно у певних рамках стежитиме за його поведінкою;

2) для мінімізації наслідків внесення злочинця в реєстр для осіб, пов'язаних з реєстрантом, можна надавати доступ громадянам лише до обмеженої кількості його персональних даних. У даному випадку такими даними могли б бути фотографія правопорушника із вказівкою дати її створення, короткий зміст правопорушення, яке він вчинив, геолокація місця його реєстрації на даний момент часу, накладені обмеження. Звичайно, що паралельно з внесенням даних до реєстру на відповідну особу мають накладатися й інші обмеження, як от: заборона працевлаштування до місць, які регулярно відвідують діти, заборона на відвідування місць скупчення дітей без крайньої необхідності тощо;

3) внесення осіб до реєстру має відбуватися в разі їх незнаходження у місцях позбавлення волі. З одного боку, громадяни бачитимуть лише актуальні загрози, а з іншого, подібний крок може певним чином нівелювати гостро негативне ставлення інших засуджених до відповідного злочинця, яке за умови нагнітання може призвести навіть до його вбивства в місцях позбавлення волі.

Пропонується також розглянути можливість внесення до реєстру інформації про осіб, які займаються розповсюдженням дитячої порнографії.

Чутливим є також питання внесення даних до реєстру про неповнолітніх сексуальних злочинців. На сьогодні в країнах, де ведуться подібні реєстри, немає однозначної позиції щодо його вирішення.

В Україні непоодинокі випадки, коли по відношенню до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у скоєнні злочинів проти статеві свободи та недоторканості дітей, під час досудового розслідування обирається запобіжний захід, який не пов'язаний із позбавленням волі, наприклад домашній арешт.

Адже застосування запобіжного заходу до особи переслідує, крім забезпечення кримінального провадження (створення умов та вжиття заходів для виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків), також превентивну мету (наприклад, запобігання спробам: переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду; вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, в якому підозрюється, обвинувачується особа). Під час застосування запобіжних заходів, не пов'язаних із позбавленням волі, велику роль відіграє психологічний характер їх впливу на підозрюваного (обвинуваченого).

Висновок. Впровадження в Україні нових методів протидії сексуальним злочинам дасть можливість якісно й кількісно змінити стан протидії цьому негативному явищу. Україна має вчасно реагувати на загрози, які виникають у сфері сексуальних злочинів проти дітей. Впровадження в Україні реєстру осіб, які вчинили сексуальні злочини проти дітей, має на меті перш за все долучити громадськість та органи

місцевого самоврядування до профілактики відповідних правопорушень.

Список бібліографічних посилань

1. Як в Україні протидіяти сексуальним злочинам проти дітей? // Громадське радіо. 04 лип. 2018 21:09. URL: <https://hromadskeradio.org/programs/kyiv-donbas/yak-v-ukrayini-protidyaty-seksualnym-zlochynam-proty-ditey> (дата звернення: 29.10.2018).

2. Сексуального насильства зазнали понад 4,5 тисячі дітей – поліція // BBC News | Україна. 17 листоп. 2017. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-42027535> (дата звернення: 29.10.2018).

3. Ювенальна Поліція України // Facebook: соціальна комп'ютерна мережа. 10 черв. 2018 р. 18:16. URL: <https://www.facebook.com/kidspoliceNPU/photos/a.365077573959704.1073741828.364696533997808/444421732691954/?type=3> (дата звернення: 29.10.2018).

Одержано 31.10.2018

УДК 004.056

Владислав Володимирович ГУСТІ,

*магістр кафедри твердотільної електроніки та інформаційної безпеки
фізичного факультету*

Ужгородського національного університету;

Олексій Олександрович ПИРОГОВ,

*аспірант кафедри твердотільної електроніки та інформаційної безпеки
фізичного факультету*

Ужгородського національного університету

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТУВАННЯ НА ПРОНИКНЕННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКРИТТЯ ГРУПИ, ЯКА ЗАЙМАЄТЬСЯ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інформаційні технології принесли в життя людей не тільки багато корисного, а й багато негативного. З початком використання інформаційних технологій злочинці перейшли на новий рівень, адже саме вони забезпечують для них додаткову анонімність та важкість в процесі розкриття злочинів. Одним з прикладів такої злочинної діяльності є торгівля людьми під видом працевлаштування за кордоном. Саме цей спосіб найчастіше використовується злочинцями, адже виманивши людину за кордон, в середовище, де зазвичай вона є безпомічною, нею легше маніпулювати у власних цілях. В мережі Інтернет злочинцю нічого не забороняє створити на площадках вакансій фальшивий обліковий запис закордонного роботодавця або посередника по працевлаштуванню. Виставивши привабливі пропозиції йому легко виманити некомпетентну людину за кордон. Адже пересічна людина не буде займатись перевіркою роботодавця та наявності ліцензії на провадження діяльності по працевлаштуванню.